

SZEZONÁLIS
FOGYASZTÁS

A KULTÚRA IDEJE

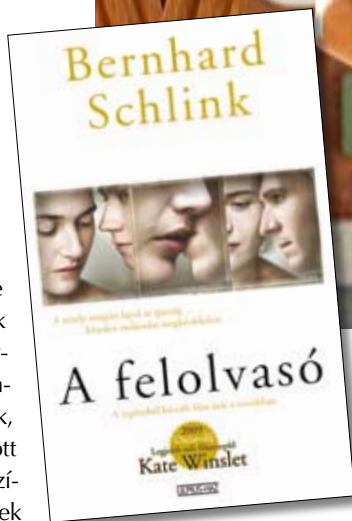
Miért nem olvashatunk új Harry Potter-könyvet nyáron, és miért nincs horribemutató decemberben? A válasz nagyon egyszerű: a könyvkiadók és a filmforgalmazók tudatosan és sokéves tapasztalattal készülnek a szezonokra.

A könyvvásárlóknak, mozilátogatóknak talán fel sem tűnik, hogy az év különböző időszakában más és más műfajú kínálat jelenik meg a boltok polcain, illetve a vetítőtermekben. Azt persze lehetne kutatni, hogy mi volt előbb, a tyúk vagy a tojás, azaz azért veszünk mesekönyveket karácsonykor, és azért nézünk romantikus zenés filmet nyáron, mert ezt kínálják, vagy azért ezt kínálják, mert erre van az adott időszakokban kereslet? Mindenesetre valószínűnek látszik, hogy a könyvek, DVD-k, filmek esetében a kereslet határozza meg, hogy mikor van a szezonja az egyes műfajoknak.

A nyaralási időszakban és az év végi ünnepek környékén egy kicsivel több könyvet veszünk, illetve a rossz idő beköszöntével némileg többet járunk moziba. Ám ha műfajok szerinti vizsgáljuk az eladásokat, mozilátogatásokat, komolyabb eltéréseket tapasztalhatunk.

SZERELMES TAVASZ

Az év eleje, akárcsak az üzleti élet minden területén, a kultúra ezen ágánál is viszonylagos holtszezon. A karácsonyi bevásárlási láz és ven-

PÁR SZÁZALÉK
Könyveket, DVD-
ket egész évben egyen-
letesen vásárolunk.
A külföldi és hazai
statisztikák egyaránt
azt bizonyítják, hogy
a negyedévek között
mindössze pár százalé-
kos eltérések vannak.

dégjárás után mindenki egy kis nyugalomra, pihenőre vágyik. Az első két hónapban még kitaranak az ajándékba kapott könyvek és DVD-k, a hidegebb idő pedig sokszor még egy mozilátogatást is megüsti. Inkább leülünk otthon a melegben, és előveszünk egy olvasatlan könyvet vagy már látott, de megunhatatlan filmet. Ezt a tévétársaságok is nagyon jól tudják, ezért erre az időszakra időzítik a legnézettebb sorozatok új szezonjainak indítását. Az amerikai csatornáknál ez fokozottan igaz. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy például az egyik legsikeresebb sorozat, a Kiefer Sutherland nevéhez fűződő 24 nélkül már el sem kezdődhet a január. Az uborkaszezon fellendüléséhez minden évben nagyban hozzájárul az Oscar-díjak kiosztása. A jelölt és nyertes filmekre mindenki kíváncsi, ezért a forgalmazók is azon vannak, hogy ezek közül

VALENTIN-NAP

Februárban egy-két hétig a szerelmes könyvek, DVD-k és filmek is kiemelkedően teljesítenek, aminek az oka természetesen Valetín-nap. A szerelmesek a virág és az édesség mellé gyakran választanak egy romantikus könyvet, és a páros páholyok is mindig gyorsan elkelnek. Ekkor örvendhetett például rekordnézettségnek a Prad Pitt és Cate Blanchett főszereplésével készült, egy igazán különös szerelmi történetet elmesélő, Benjamin Button különös élete című alkotás.

minél több kerüljön a mozikba a gála idejére. Idén például ennek köszönhetőek többek között nagy nézettségét a Gettomilliomos, az Elcserélt életek vagy a Milk.

A tavaszi megújulás azután a könyvek, filmek piacán is érezteti hatását. Ilyenkor érkeznek az első nagy sikerfilmek és regények. Tavasszal egyértelműen a drámák, thrillerek uralkodnak. Ezekhez csatlakoznak, igaz, kisebb számban, a művészfilmek. Ez utóbbi műfaj egyébként manapság meglehetősen mostohagyereknek számít. Alig-alig ülnek be rá a nézők, azok pedig, akik

szeretik az ilyen alkotásokat, lassan már csak DVD-n tudják megnézni a kedvenceiket.

Ahogy beköszönt a jobb idő, sokan inkább a szabadba mennek, így a mozik forgalma egy kicsit megcsappan – inkább zsebre vágunk egy könyvet, és irány a természet. A romantika és a dráma kelendő ilyenkor, de idehaza a könyvhétnek köszönhetően minden műfaj jól teljesít, még a máskor alig-alig fogyó verses kötetek, esszégyűjtemények is gazdára találnak.

KÖNNYED NYÁR

A nyár közeledtével azután átveszik a vezető szerepet az útikönyvek, térképek, városnéző kalauzok. Még az is vásárol ilyen kiadványokat, akinek csak távolabbi terveiben szerepel egy bel- vagy külföldi utazás. A filmpiac ilyenkor ismét némileg visszaesik, hogy azután a nyár és az iskolai szün-

idő kezdetére újabb csúcspontot döntson. A vezetős műfaj azonban már más! Ez az időszak a vígjátékoké, az akciófilmeké és a zenés alkotásoké. Ez utóbbi műfajból származik például a minden idők legnagyobb hazai bevételét elérő Mamma Mia. Az Abba musicaljéből sztárparádéval készült filmre több mint 400 millió forintért váltottak belépőjegyet. A jó filmeknél kívül a gyengébbeknek is kedvez ez az időszak, mert a nyaralás alatt vagy a meleg elől a légkondicionált termekbe menekülő nézők olyan filmekre is beülnek, amelyek mások bukásra lennének ítélve.

Ilyenkor a könyvek között is inkább a könnyed műfajba tartozókat keresik a vásárlók. A puha kötésű ponyvaregények, kalandos történetek szép számmal találhatnak gazdára, mert az ilyen „egyszer olvasható” könyveket szívesen visszük magunkkal utazáskor, nyaraláskor.

HORROR ŐSZ

Az ősz, a szeptemberi iskolakezdet, a borongósabb idő nagy változásokat hoz. Visszaesik a filmszínházak forgalma, de jelentősen megnő a tankönyvek, amivel együtt a kötelező olvasmányok, lexikonok, szótárak, nyelvkönyvek kerülnék az eladási toplisták élére. A filmforgalmazók fekete napjai ezek, így mindenféleképp próbálkoznak. A legjobban a fantasztikus, akció- és horrorfilmek teljesítenek, azonban ezek együttvéve sem érik el az év más időszakainak látogatottságát. Az őszi bágyadtságban a könyvkiadóknak és filmforgalmazóknak van idejük elkészíteni az év végi nagy durranások magyar fordításait és szinkronját. Persze az is előfordul, hogy egy nagy könyv vagy filmsiker csak a külföldi megjelenéssel egy időben jut el a hazai kiadókhöz, és a magyar változat már nem tud elkészülni a karácsonyi szezonig. Való-

TALÁLKOZÁS A SZERZŐVEL

Bár a könyvkiadást általában valóban a három legfontosabb éves esemény, a Könyvfesztivál, a Könyvhét és a karácsonyi határozza meg, nem minden kiadó elégszik meg ezekkel a keretekkel. „Egész éves jelenlétet próbálunk kialakítani az olvasó életében. Egyfajta kötődést szeretnénk létrehozni a szerzőkhöz, sorozatokhoz, ezért tudatosan építjük a kapcsolatot – mondta Huszti Gergely, az Ulpius-ház kiadó főszerkesztője. – Számos eszközzel lehet befolyásolni egy könyv sorsát. A változatos reklámlehetőségek mellett például folyamatosan figyelemmel kísérjük a filmbemutatókat, de napi kapcsolatban állunk a legtöbb forgalmazóval is. A tévés és mozipremierek nagy hatással vannak a filmek könyvváltozataira is. Egyértelműen ennek volt köszönhető például, hogy tavalyelőtt, a januári holt szezonban jó eredményt tudtunk elérni a Vágy és vezekléssel, idén pedig A felolvasóval. De a szerző személyes látogatása, jelenléte is alaposan meg tudja dobni az eladásokat. Ezért is teszünk meg mindent azért, hogy továbbra is mi hozzuk el a legtöbb külföldi szerzőt a magyar olvasóknak. Jövőre például a Nobel-díjas Orhan Pamukkal találkozhatunk majd rajongói, és az alkalmat a szerző új regényének megjelenésével tesszük majd emlékeztetéssé.”

HA TAVASZ, AKKOR KERT

A tavasz egyben a kertészkedés, barkácsolás ideje is. Mivel az adott hobbihoz való jó tanácsokból sohasem lehet elég, így nem meglepő, hogy sok fogy az ilyen témájú képekönnyvekből, füzetekből.

színiül erre a sorsra jut Dan Brown legutóbbi regénye, a The Lost Symbol is, amitől a külföldi kiadók az eladások felpezsdülését remélik. Mivel az amerikai megjelenés előtt gyakorlatilag senki sem olvashatta a könyvet, ezért nem valószínű, hogy a magyar fordítás a karácsonyfa alá kerül.

CSALÁDI TÉL

Bizony, elérkeztünk az évnek ahhoz az időszakához, amikor a legtöbben nem saját maguknak vesznek

Minden idők legnagyobb bevételét nyáron hozta be a Mamma Mia!

Forrás: Select Video

BELESZŐL AZ IDŐJÁRÁS

A szezonáltság mellett fontos tényező az időjárás. Egy napsütéses tavaszi időszakban nehéz sikerre vinni a filmeket, hiszen a téli zimankó után az emberek a szabadba vágyanak.

könyvet, hanem ismerőseiket, szeretteiket ajándékozzák meg egy-egy szép kiadvánnyal. A kulcsszó itt a szépségen van. Az év utolsó hónapjában előtérbe kerülnek a drága, igényes művészeti albumok, a nagyméretű képeskönyvek. Az ajándékozásból természetesen a gyerekek sem maradhatnak ki, így a mesekönyvek is az eladási listák élére kerülnek. És persze nincs karácsony Harry Potter nélkül! Az utóbbi években mindig ilyenkorra időzítették az ifjú varázsló új kalandjainak megjelenését vagy a korábbiak díszkiadását, és mivel a történet a végére ért, így a Potter-rajongók idén már csak az utóbbira számíthatnak.

HAZAI TRENDEK

Megkérdeztünk egy hazai könyvkiadót és egy filmforgalmazót, hogy áll a szezonális kultúra helyzete Magyarországon. A válaszokból kiderült, nincs nagy különbség a magyar és a külföldi nézők és olvasók szokásai között, így a kiadók és a forgalmazók nem tévednek sokat, ha a szezonális kínálatot a nemzetközi trendekhez igazítják.

A könyvkiadásban, forgalmazásban elsősorban a karácsonyi szezonnak van nagy szerepe, forgalomban ez a legjelentősebb – mondta el kiadványunk kérdésére Tegyi Tímea, a Lira Könyv Zrt. munkatársa, hozzátéve, hogy fontos időszak még számukra az iskolakezdés, amikor a tankönyveken kívül tankönyv-kiegészítőkről és foglalkoztatókról is szól a szezon. A könyvszakmában speciális szezonáltság még áprilisban a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál és a júniusi Könyvhét. Ezekre az alkalmakra a kiadók értelemszerűen nagyon sok új megjelenést időzítenek.

A mozibemutatók időzítése szempontjából igen fontosak a szezonális trendek – emelte ki Vajda Erzsébet, a UIP Duna Filmtől. Vannak kifejezetten jó és kevésbé kedvező vagy rizikós időszakok, legalábbis a premierek szempontjából. Külföldi

2009 karácsonyának nagy családi slágere lehet Luc Besson Arthur sorozatának második része

Forrás: Forum Hungary

Fontos a személyes jelenlét, az olvasó szeret találkozni az íróval

stúdiók filmjeinél az elsődleges szempont természetesen az amerikai bemutató dátuma, ehhez közel kell megtalálni az ideális itthoni időpontot. De ha mód van rá, különösen a családi filmek és a vígjátékok esetében igyekeznek az iskolai szünetekre időzíteni a hazai premiert. A tavaszi és téli szünetben, valamint a nyári vakáció elején szinte mindig találni néhány animációs filmet, családi mozit. A vígjátékok, romcomok szezona a Valentin-nap és a karácsony környéke, de nyáron is szép sikereket tud elérni egy könnyed, szórakoztató film.

Bevételi szempontból az április az egyik leggyengébb hónap, a másik pedig a szeptember, amikor a nyaralások és az iskolakezdés után a családok kevesebbet költenek szórakozásra.

■ GYARMATI LÁSZLÓ